

Správa 3.2.7.

Falošné správy z oblasti medicíny na Slovensku – formát, rámcovanie a legitimizácia

Karina Stasiuk-Krajewska, Univerzita SWPS

Kaja Wójcik, Univerzita SWPS

30. 6. 2026

1. Dáta, metóda, výskumné otázky a postupy

Analýze bol podrobený korpus multimodálnych textov pozostávajúci z 295 falošných správ v poľskom jazyku, týkajúcich sa zdravotnej/lekárskej tematiky, ktoré boli uznané za nepravdivé partnermi CEDMO v oblasti overovania faktov, a to Združením Demagog Slovensko a agentúrou AFP. V súlade s prijatým predpokladom týkajúcim sa analýzy príspevkov zo sociálnych médií boli zo získaného súboru údajov odstránené nasledujúce prvky:

- záznamy týkajúce sa webových stránok;
- záznamy týkajúce sa správ inštitucionálnych médií;
- záznamy týkajúce sa vyjadrení politikov v rozhovoroch;
- záznamy, ktoré predstavujú všeobecné faktografické správy o naratívoch, trendoch atď. (ak neobsahovali odkazy na konkrétne falošné správy).

Pri analýze sa vychádzalo z predpokladu, že zdrojovým materiálom bude príspevok zverejnený na sociálnych médiách, ktorý bol ako prvý podrobený overovaniu faktov a/alebo je prezentovaný ako charakteristický/reprezentatívny príklad. Toto rozhodnutie je odôvodnené uznaním odborných kompetencií analytikov informácií, ktorí – v súlade s platnými štandardmi – identifikujú tie dezinformačné správy, ktoré sú populárne, spoločensky významné a charakteristické/typické pre určité trendy. V súvislosti s tým sa v každom prípade uskutočnil pokus o vyhľadanie pôvodnej správy – to viedlo buď priamo k príspevkom na platformách, alebo k archívu organizácií zaoberajúcich sa overovaním faktov. V ojedinelých prípadoch nebolo možné získať prístup k pôvodnému materiálu – v takejto situácii sme vychádzali z informácií a snímok obrazovky uvedených v správe o overovaní faktov, ak obsahovali dostatočné informácie na vykonanie úplnej analýzy.

Prijatý postup výberu materiálu nezaručuje reprezentatívnosť. Súvisí to jednak so všeobecnou nemožnosťou splniť túto požiadavku v štúdiách využívajúcich metódu obsahovej analýzy (je totiž ťažké vybrať úplný súbor textov daného typu, čo sa samozrejme týka aj falošných správ), ako aj so špecifikou práce organizácií

zaoberajúcich sa overovaním faktov (rozhodnutie o analýze daného príspevku súvisí nielen s osobnými predsudkami overovateľa faktov, ale aj s predsudkami vyplývajúcimi z politiky či záväzkov danej organizácie. Predpokladalo sa však, že získaný počet príspevkov umožňuje identifikovať prevládajúce trendy a charakteristické javy pre falošné správy v slovenskom jazyku. Je však potrebné zdôrazniť, že kvantitatívna prezentácia údajov s využitím percentuálnych hodnôt má orientačný charakter – jej cieľom je, ako už bolo spomenuté, poukázať na načrtnuté trendy alebo dominantné črty (v porovnaní s inými črtami) správ daného typu. V tomto zmysle konkrétna percentuálna hodnota neznamena, že daná charakteristika sa vyskytuje v určitej miere v celkovom korpuse falošných správ (ktorý nie je možné získať). Skôr treba vychádzať z interpretácie, ktorá poukazuje na výskyt danej charakteristiky v určitej miere vo vzťahu k ostatným charakteristikám analyzovaného súboru správ. V budúcnosti bude možné vykonávať porovnávacie analýzy, predovšetkým so zaradením dôveryhodných mediálnych správ ako porovnávacieho kontextu.

Údaje získané v súlade s vyššie opísaným postupom nakoniec zahŕňali 295 multimodálnych záznamov (falošné správy vo forme textu, obrázku, videa alebo kombinovanej formy) pochádzajúcich z faktografických správ vypracovaných v rámci projektu CEDMO v období od 4. 12. 2020 do 30. 4. 2026.

Keďže za jednu z podstatných definícií falošných správ sa považuje skutočnosť, že sa podobajú správam s charakterom žurnalistickej informácie, vykonaná analýza sa zameriavala na tie prvky, ktoré sa v mediálnych štúdiách považujú za dôležité pre určenie špecifík štruktúry a vnímania textu tohto žánru (žurnalistická informácia, spravodajstvo). Zamerali sme sa najmä na otázku formátu, rámcovania (hlavného kontextu, rámca, v ktorom je informácia prezentovaná) a legitimizácie (spôsobu budovania dôveryhodnosti správy).

Rámovanie sa definovalo prostredníctvom:

- identifikáciu vybraných kľúčových slov v správe a analýzu nadpisu a prvej vety/odseku (v prípade textu);

- identifikáciu vybraných kľúčových slov, analýzu úvodnej frázy a textu vloženého do príspevku, ktorý usmerňuje interpretáciu (v prípade video-príspevkov);
- identifikáciu hlavných sémantických prvkov a textu prekryvajúceho obraz (ak sa vyskytoval) v prípade statických vizuálnych správ.

Rámovanie sa definovalo lineárne – na základe princípu, že základný rámec interpretácie určuje prvok posolstva, s ktorým sa príjemca stretne ako prvý (napríklad úvodný text k videu definuje rámec vnímania tohto videa)¹.

Pre účely analýzy legitimizácie sme ako východiskový bod prijali klasifikáciu týkajúcu sa informačných posolstiev v médiách od autora van Leeuwena, ktorá zahŕňa nasledujúce prvky²:

1. Autoritizácia – realizuje sa odvolaním sa na autoritu, osobnú alebo inú (osoba plniaca funkciu experta, ale aj právo, tradícia, zvyk).
2. Morálne hodnotenie – zakladá sa na hodnotách a morálke (čím sa konanie daného spoločenského aktéra zaraďuje do kategórie dobra a zla) a realizuje sa prostredníctvom názoru, abstrakcie alebo analógie, ktoré vytvárajú morálne základy pozitívneho alebo negatívneho hodnotenia daného konania alebo situácie.
3. Racionalizácia legitimizuje spoločenskú prax odkazom na jej racionálne ciele a dôsledky, údaje a dôkazy, ako aj odvolávaním sa na vedomosti, tvrdenia a logické argumenty.
4. Mythopoiesis je legitimizácia dosiahnutá prostredníctvom rozprávania krátkych príbehov, ktoré aktualizujú rozpoznateľné naratívne modely, ktoré najčastejšie zdôrazňujú tému trestu a odmeny.

Analýza legitimizácie vychádzala z identifikácie určitých typov sémantiky a komunikačných štruktúr v správach.

¹ Tento predpoklad bol prijatý na účely obsahovej analýzy; v budúcnosti ho bude možné porovnať so štúdiami týkajúcimi sa procesov vnímania správ používateľmi platforiem.

² Van Leeuwen, T. (2007). Legitimácia v diskurze a komunikácii. *Discourse & Communication*, 1(1), 91–112.

Správy boli kódované podľa kľúča, ktorý vznikol na základe odbornej literatúry, predchádzajúcich skúseností výskumného tímu CEDMO a predbežnej analýzy údajov³.

Schéma kódovania multimodálnych dezinformačných správ (falošných správ) v oblasti zdravotnej dezinformácie

1. Formát

- len text (T)
- len statický obrázok (O)
- len video (V)
- text + statický obrázok (TO)
- text + video (TV)
- text + statický obrázok + video (TOV)
- statický obrázok + video (OV)

1. Rámovanie

- spiknutie
- spoločenský konflikt
- obeť – agresor
- riziko (negatívne dôsledky)
- znevažovanie autority (osoby, inštitúcie, vedy)
- rada
- politika
- (neutrálna) informácia
- zmiešané

2. Legitimizácia

- autoritizácia
- morálne hodnotenie
- racionalizácia

³ Tím CEDMO už skôr vypracoval správy týkajúce sa štrukturálnych charakteristík správ typu „fake news“ (<https://cedmohub.eu/rhetoric-of-fake-news-in-poland-czechia-slovakia-content-analysis/>; <https://cedmohub.eu/disinformation-narratives-in-fake-news-in-polish-czech-slovak-and-their-semantic-structure/>)

- mytopoeza
- irónia⁴
- iné

Nižšie uvedené tabuľky predstavujú podrobný výklad kategórií z oblasti rámcovania a legitimizácie (treba mať na pamäti, že slová sa považujú za indikátory, nie za automatické kritériá).

Rámcovanie

Rám	Kľúčové slová	Symbol
spiknutie	spiknutie, dohoda, dohoda, agenda, plán, globalisti, elity, depopulácia, experiment, plandémia, cenzúra, manipulácia, utajovanie, skrývanie, falšovanie, kontrola, propaganda, Big Pharma, farmaceutická mafia, koncerny, záujmy, lobing, tajomstvo, „pravda“, „systém“	S
spoločenský konflikt	konflikt, rozdelenie, napätie, spor, boj, vzbura, protest, polarizácia, segregácia, diskriminácia, vylúčenie, nátlak, odpor, nesúhlas, nenávisť, stigmatizácia, očkovanie, neočkovanie, pacienti, lekári, rodičia, deti, systém, občania, elity	SK
obeť – agresor	obeť, agresor, páchatel', mučiteľ, poškodený, ukrivdený, prenasledovaný, zastrašovaný, nútený, represovaný, utrpenie, krivda, násilie, represie, zneužitie, útok, tlak, nátlak, experiment, deti, seniori, pacienti, ženy, lekári, systém	OA
riziko (negatívne dôsledky)	riziko, ohrozenie, nebezpečenstvo, škoda, následky, komplikácie, nežiaduce účinky, smrť, úmrtie, choroba, otrava, toxíny, krvné zrazeniny, mŕtvica, infarkt, neplodnosť, autizmus, nádor, imunita, poškodenie, oslabenie, bolesť, alergia, zápal, katastrofa, tragédia, kríza	R
podkopávanie autority (osoby, inštitúcie, vedy)	kľamstvo, faloš, propaganda, manipulácia, korupcia, podplácanie, sponzorstvo, lobing, cenzúra, kompromitácia, nedôveryhodnosť, pseudoodborník, pseudoautorita, pseudoveda, lekári, odborníci, vedci, WHO, hygienická stanica, ministerstvo, médiá, koncerny, farmaceuti, výskum, štatistiky, údaje	SA
rada	rada, odporúčanie, tip, prevencia, liečba, terapia, suplementácia, strava, detox, očista, imunita, vitamín, bylinky, minerály, výskum, konzultácia, príznaky, diagnóza, recept, prípravok, prírodný, domáci, alternatívny, vyhnúť sa, používať, piť, jesť, kúpiť, overiť	RA
politika	politika, vláda, štát, ministerstvo, hygienická stanica, NFZ, WHO, EÚ, Európska komisia, zákon, právo, nariadenia, príkaz, zákaz, obmedzenia,	POL

⁴ Táto kategória bola pridaná do pôvodnej klasifikácie na základe analýzy údajov.

	lockdown, masky, očkovanie, pas, refundácia, kampaň, voľby, strana, premiér, prezident, minister, propaganda, kontrola, záujmy	
(neutrálna) informácia	Kódované v prípade, že chýbajú slová/kontexty naznačujúce iný rámec; uvádzanie údajov, prezentácia grafov atď.	I
zmiešané		Z

Legitimizácia	Kľúčové slová	Techniky	Pomocná otázka	Symbol
autorizácia	expert, lekár, profesor, vedec, výskumník, špecialista, autorita, medicína, veda, výskum, publikácia, správa, WHO, CDC, EMA, ministerstvo, hygienická stanica, vysoká škola, inštitút, klinika, nemocnica, odporúčanie, usmernenie, stanovisko, certifikát, vedecký dôkaz	Odvolávanie sa na autoritu osoby alebo inštitúcie; posilňovanie dôveryhodnosti prostredníctvom vedeckých titulov; uvádzanie „výskumov“ bez podrobností; používanie názvov inštitúcií; naznačovanie, že niečo je pravda, pretože to povedal lekár, expert, profesor alebo organizácia	Odôvodňuje text svoju tézu odvolaním sa na osobu, inštitúciu, titul alebo „odborné znalosti“?	A
morálne hodnotenie	dobré, zlé, škodlivé, zodpovedné, nezodpovedné, etické, neetické, čestné, nečestné, správne, nesprávne, hanebné, škandalózne, krivda, utrpenie, povinnosť, starostlivosť, bezpečnosť, ochrana, sloboda, dôstojnosť, pravda, lož, dobro detí, dobro pacientov, život, zdravie	Prezentovanie stanoviska ako morálne správneho; rozdeľovanie činov na „dobré“ a „zlé“; vyvolávanie pocitu viny, povinnosti alebo zodpovednosti; apel na starostlivosť o deti, seniorov, pacientov; budovanie opozície: „my chránime zdravie“, „oni ohrozujú ľudí“	Predstavuje text niečo ako dobré/zlé, zodpovedné/nezodpovedné, správne/hanebné?	M

racionalizácia	lebo, pretože, preto, vyplýva z, vedie k, spôsobuje, zvyšuje, znižuje, účinnosť, riziko, údaje, štatistiky, čísla, percento, dôkaz, analýza, mechanizmus, príčina, následok, príznaky, dôsledky, účinky, oplatí sa, stojí za to, treba, je potrebné, logické, racionálne	Odôvodňovanie logikou, príčinou a následkom; odvolávanie sa na údaje, čísla, grafy alebo štatistiky; vysvetľovanie „mechanizmu“ pôsobení a choroby, lieku, vakcíny alebo terapie; prezentovanie pôsobenia ako praktického, účinného, nevyhnutného alebo rentabilného	Odôvodňuje text tézu pomocou logiky, údajov, dôsledkov, príčin alebo užitočnosti?	R
mythopoesis	príbeh, prípad, svedectvo, príklad, rozprávanie, kedysi, po rokoch, istá osoba, známy, matka, dieťa, pacient, lekár, zachránil, zomrel, ochorel, trpel, uzdravil sa, skrytá pravda, prebudenie, varovanie, ponaučenie, trest, odmena, hrdina, obeť	Odôvodňovanie prostredníctvom príbehu; použitie príbehu jednej osoby ako dôkazu; varovný príbeh: „kto neposlúchol, ochorel“; spásonosný príbeh: „kto použil túto metódu, uzdravil sa“; vytváranie hrdinov, obetí a vinníkov; emocionálne príklady namiesto systematických údajov	Odôvodňuje text tézu prostredníctvom príbehu, príkladu, svedectva, varovného príbehu alebo rozprávania o dôsledkoch?	MY
irónia	samozrejme, jasné, určite, náhoda?, „odborníci“, „vedci“, „bezpečné“, „účinné“, úžasné, bravo, skvelé, gratulujem, no áno, ako zvyčajne, znova, akoby, údajne, vraj, takzvaná veda, náhodou, zvláštnou náhodou	Zosmiešňovanie protivníka; spochybňovanie autority prostredníctvom úvodzoviek alebo sarkazmu; naznačovanie absurdity bez priameho argumentu; používanie rétorických otázok; dištancovanie sa od oficiálnych pojmov, napr. „odborníci“, „veda“, „bezpečná vakcína“; posilňovanie posolstva prostredníctvom výsmechu	Legitimizuje text svoje stanovisko prostredníctvom posmechu, sarkazmu, úvodzoviek, zosmiešňovania alebo zdanlivých pochval	A

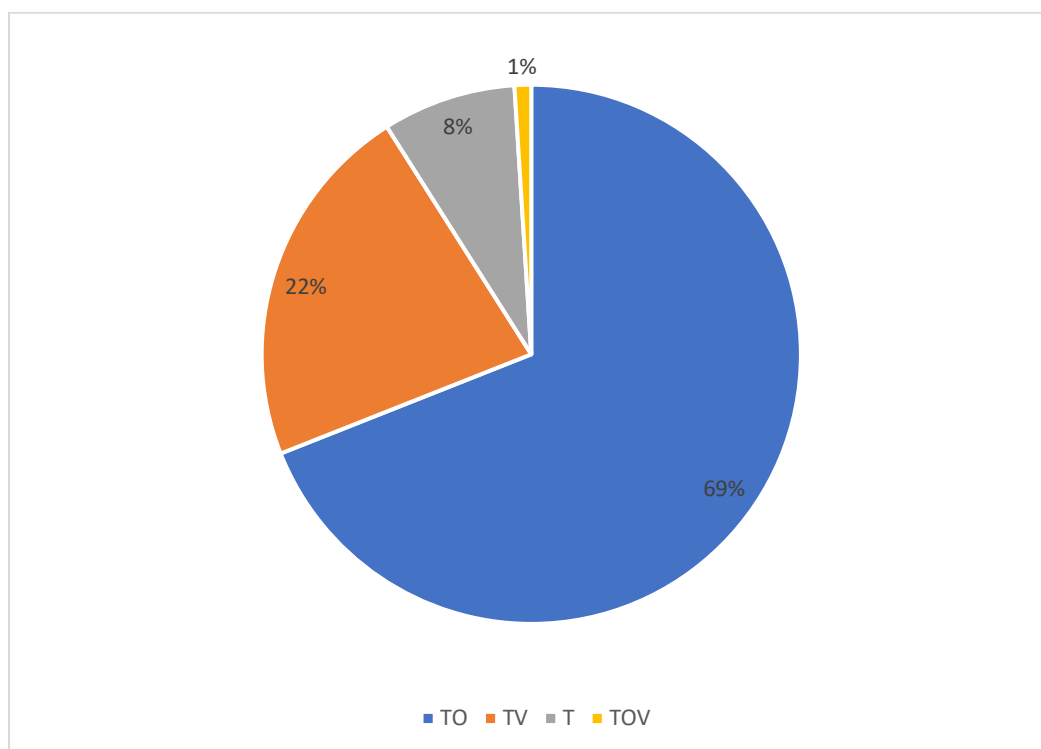
iné				IN
-----	--	--	--	----

Proces kódovania zahŕňal nasledujúce etapy:

1. Úvodné stretnutie s cieľom prediskutovať schému kódovania
2. Skúšobné kódovanie (30 príkladov)
3. Stretnutie zamerané na výmenu skúseností a objasnenie nejasností, ktoré vznikli v priebehu skúšobného kódovania
4. Individuálne kódovanie vykonávané dvoma výskumníkmi (v oblasti formátu bola dosiahnutá zhoda na úrovni 0,9–1,0; v oblasti rámcovania bola dosiahnutá zhoda na úrovni 0,6–0,8)
5. Vysvetlenie nezhôd a stanovenie kódovania pre predchádzajúce nezrovnalosti. V závislosti od prvku sa dosiahla zhoda; pridávali sa jednotlivé hodnoty alebo sa uznala nejednoznačnosť posolstva v danom ohľade.
6. Nakoniec, po prerokovaní pochybností a zavedení opráv, sa dosiahla úplná zhoda v kódovaní.

2. Výsledky – analýza a interpretácia

2.1. Formát

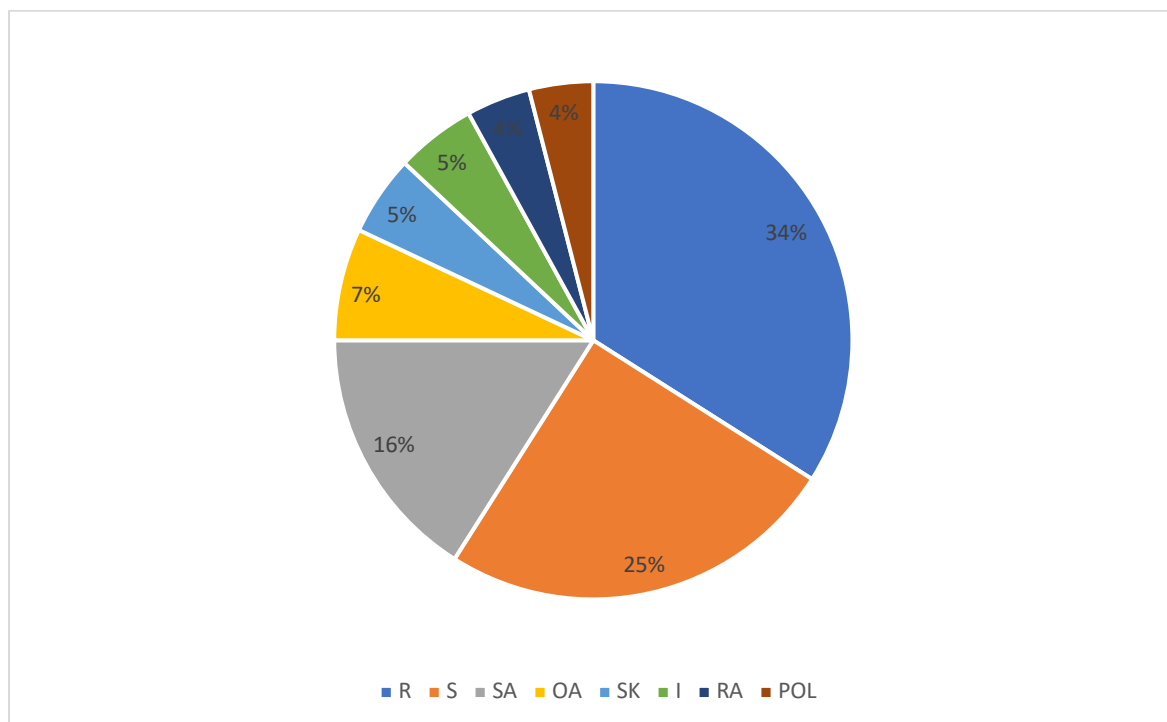

Obrázok1 Formát

Dominujúcim formátom falošných správ v oblasti medicíny v slovenčine je text spojený s obrázkom, čo zodpovedá štruktúre formátu správ tohto typu v češtine. V slovenských správach sa tiež (v minimálnej miere) vyskytuje formát, ktorý chýba v správach v Poľsku a v Českej republike – ide o kombináciu textu, obrázku a videa.

Porovnanie s výsledkami predchádzajúcich výskumov realizovaných v rámci CEDMO poukazuje na podobnosti v štruktúre formátu. Aj vo falošných správach rôznej tematiky v slovenčine prevláda kombinácia textu a obrázku (hoci jej podiel je o niečo nižší – 48 %), na druhom mieste sa umiestňuje text spojený s videom (33 %). Rovnaký (8 %) je aj podiel správ, ktoré pozostávajú iba z textu.

2.2. Rámovanie

Obrázok2 Rámovanie

Rámcovanie falošných správ z oblasti medicíny na Slovensku je rôznorodé. Jasne sa však dajú rozpoznať dva trendy – rámcovanie prostredníctvom zdôrazňovania rizika (34 %) a rámcovanie prostredníctvom konšpiračných teórií (25 %). Dôležitým prvkom zostáva aj rámcovanie zamerané na diskreditáciu authority.

Švajčiarsko je údajné PRVÁ KRAJINA NA SVETE, KTORÁ ZAKAZUJE MAMOGRAFIU
Prevzaté
🔥🔥
MAMOGRAFIA JE NAJVÄČŠÍ ORGANIZOVANÝ ZLOČÍN PROTI ŽENÁM!!!
🔥🔥🔥
Ženy, ktoré chodia na mamograf, si pravdepodobne neuvedomujú, ako si škodia 🤔.
Niekoľko detailov, ktoré treba zvážiť, než sa rozhodnete pre recenziu:
✅ 50-60 % "pozitívnych" výsledkov je nesprávnych!!!
✅ Takže pri diagnóze "rakoviny prsníka" sa v 50-60% prípadov ukáže, že vôbec neexistovala!!!
✅ pri vyšetrení je prsník stlačený veľkou tlakom 10 kPa (1019 kg/m²) a potom je zdravé, veľmi citlivé tkanivo mliečnej žľazy bombardované rádioaktívnym žiarením!!!
✅ stimuluje rast nádoru a šírenie metastáz!!!
✅ štúdia vykonaná na 690 000 záznamoch ukázala, že u úplne zdravých žien sa po mamografickom vyšetrení vo veľkom počte prípadov vyvinula rakovina prsníka!!!
✅ Švajčiarsko je prvou krajinou na svete, ktorá zakázala mamografické vyšetrenie examinations | .
Zločinecká lekárska mafia teda agresívne núti zdravé ženy k pravidelným ročným mamografickým vyšetreniam, aby z nich urobila výnosné pacientky!!!
🔥🔥🔥
Každá žena, ktorá absolvovala toto vyšetrenie, vie, aké je bolestivé. Prsník jej stlačí taká tlaková sila akoby ho vložila do zveráku, akoby ju mliaždili. Pritom odborníci varujú, aby muž, ak chce, aby ich partnerky boli zdravé, im nedrži prsia, prípustné je masírovanie, nie stláčanie. Pretože môžu poškodiť žľazy a to môže viesť k vzniku nádoru. Ale na druhej strane mamografiu, ktorá je ako 100x silnejšie zovretie chlapeckej ruky, odporúčajú...
Prevzaté
Zobacz tłumaczenie

3 Rámčovanie prostredníctvom rizika

Iné formy rámcovania sa vyskytujú výrazne zriedkavejšie, hoci stojí za to zdôrazniť prítomnosť rámca charakteristického pre medicínsku dezinformáciu – ide o rámec v podobe poskytovania rád a podpory v ťažkých situáciách (10 %). Odvoláva sa na zúfalstvo príjemcov, ktorých zdravie alebo život je ohrozený.

Ivan Horvath
September 3 at 5:55 AM · @
Rakovina nie je choroba, ale Onkológ z Osh State Medical University, Moskva, Rusko Gupta Prasad Reddy (BV) hovorí, že rakovina nie je smrteľná choroba, ale ľudia na ňu zomierajú len kvôli ľahostajnosti.
Rakovina sa podľa neho dá odstrániť, ak sa budú dodržiavať len dve metódy.
Metódy sú: -
1. Najprv vymieňajte všetky druhy cukrových jedál. Pretože, ak do tela nedostanete cukor, rakovinové bunky odumrú prirodzene alebo prirodzene.
2. Potom v pohári teplej vody rozmiešajte citrónový čip. Pite teplú vodu zmiešanú s týmto citrónom nalačno o 3. hodine ráno pred jedlom. Rakovina bude preč.
Štúdia Maryland College of Medicine zistila, že je tisíckrát lepšia ako chemoterapia.
3. Jedzte tri polievkové lyžice organického kokosového oleja denne ráno a večer, vyčistíte rakovinu.
Potom, čo sa vyhnete cukrovke, absolvujte jednu z nasledujúcich dvoch liečebných procedúr. Rakovina vám nemôže ublížiť. Nebalosť alebo ľahostajnosť však neoprávdiť.
Všimnite si, že na ochranu ľudí pred rakovinou. Gupta Prasad počas posledných piatich rokov šíri tieto informácie rôznymi spôsobmi vrátane sociálnych médií.
Požaduje o šírenie informácií, aby sa o nich mohli dozvedieť každý.
Povedal: "Urobil som svoju prácu. Teraz urob svoju prácu a zachráni ľudí okolo seba pred rakovinou."

45K 4.6K comments 109K shares

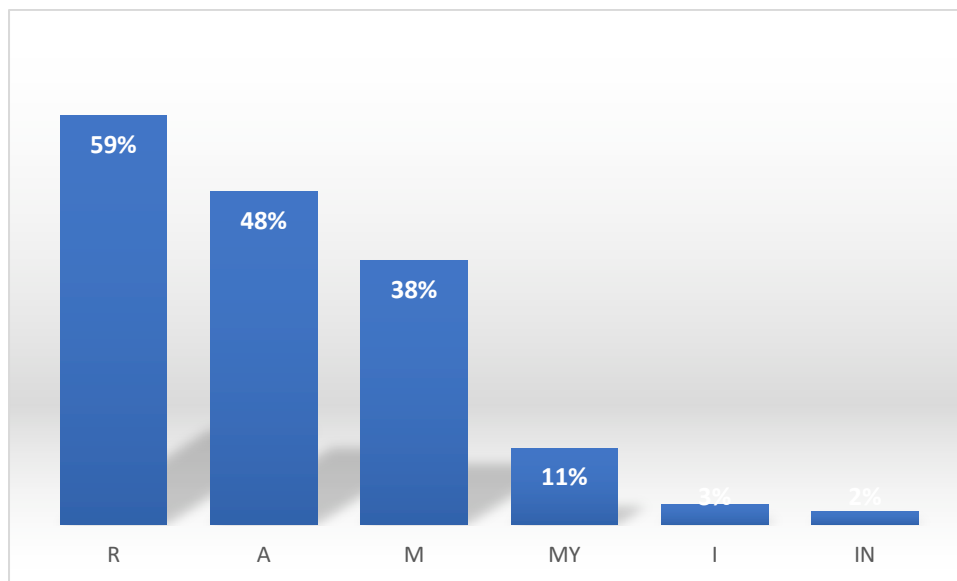
Obrázok4 Rámčovanie prostredníctvom rady

Rámcom, ktorý sa objavuje zriedka (5 %), ale je tiež charakteristický, je politický rámec, ktorý súvisí s tendenciou politizovať zdravotnú dezinformáciu – napríklad v kontexte Ruska, politiky Európskej únie alebo vnútorných politických sporov.

Takáto štruktúra rámcovania približuje slovenské správy k českým, zatiaľ čo ich odlišuje od poľských, kde je oveľa vyššia prítomnosť rámcovania prostredníctvom konšpiračných teórií a nižšia prostredníctvom vyvolávania strachu a komunikovania rizika.

Rámcovanie správ typu „fake news“ vo všeobecnom korpuse v slovenčine⁵ je odlišné, pretože tam prevládajú rámce znevažovania autorít (35 %) a konšpiračných teórií (35 %). V prípade zdravotnej dezinformácie je oveľa populárnejší rámec poukazovania na riziko a vyvolávania strachu

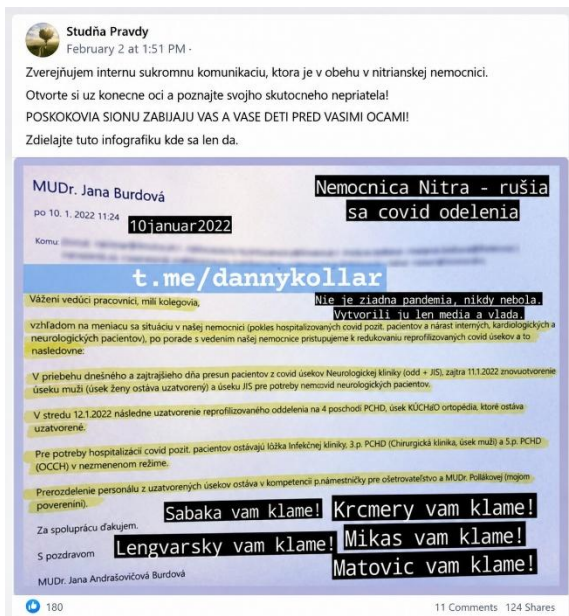
2.3. Legitimizácia

V oblasti legitimizácie jednoznačne dominujú mechanizmy, ktoré možno spájať s (zdanlivo) vedeckým myslením. Ide predovšetkým o racionalizáciu a odvolávanie sa

⁵ Správy CEDMO <https://cedmohub.eu/rhetoric-of-fake-news-in-poland-czechia-slovakia-content-analysis/>; <https://cedmohub.eu/disinformation-narratives-in-fake-news-in-polish-czech-slovak-and-their-semantic-structure/>)

na autoritu. Tieto dve kategórie sa veľmi často vzájomne podporujú a vytvárajú naratívy napodobňujúce naratívy prítomné v „evidence based medicine“. Vysoko sa umiestňuje aj legitimizácia prostredníctvom odvolávania sa na hodnoty, čo v kontexte choroby a smrti nie je prekvapujúce.

Obrázok5 Morálne rámcovanie

Obrázok6 Rámcovanie prostredníctvom racionality

Štruktúra legitimizácie falošných správ o medicíne v slovenčine je podobná tej, ktorú pozorujeme v češtine a poľštine.

Existujú však podstatné rozdiely v porovnaní s všeobecným korpusom v slovenčine⁶. V tomto korpuse je nižšia úloha autority (35 %) a vyššia úloha morálneho hodnotenia (50 %). Značne množstvo textov z všeobecného korpusu sa legitimizuje aj odkazom na iróniu (ktorá pravdepodobne slabo koreluje s vážnosťou zdravotných a medicínskych tém, kde sa hlavné naratívy odvolávajú na otázky súvisiace s vedou a výskumom).

Aj legitimizácia prostredníctvom rozprávania príbehov sa vyskytuje v podobnom počte textov ako v prípade všeobecného korpusu. Objavuje sa však nový zaujímavý žáner textu – rozprávanie príbehov lekárov alebo výskumníkov, ktorí vykonávali výskumy dokazujúce (podľa prezentovaného naratívu) tézy odporujúce súčasným medicínskym poznatkom. Správa o týchto výskumoch je často sprevádzaná rozprávaním osobných príbehov protagonistov – s osobitným dôrazom na ťažkosti, s ktorými sa potýkali, a – často – na vytrvalosť pri ich prekonávaní.

3. Zhrnutie

Pokiaľ ide o formát, sú falošné správy v oblasti medicíny na Slovensku podobné tým v Českej republike. Od tých poľských sa líšia výrazne menším zastúpením formátu kombinujúceho text a video a väčším zastúpením formátu kombinujúceho text a obrázok.

Pokiaľ ide o rámcovanie, slovenské správy sa vo väčšej miere odvolávajú na konšpiračné teórie (S – 25 %, P – 21 %, CZ – 16 %) a v oveľa väčšej miere sú rámcované odkazom na riziká a hrozby (S – 34 %, P – 16 %, CZ – 20 %).

⁶ Správa CEDMO <https://cedmohub.eu/rhetoric-of-fake-news-in-poland-czechia-slovakia-content-analysis/>; <https://cedmohub.eu/disinformation-narratives-in-fake-news-in-polish-czech-slovak-and-their-semantic-structure/>)

Naopak, v slovenčine sa menej často vyskytuje rámcovanie neutrálnych informácií (S – 4 %, P – 21 %, CZ – 12 %).

Pokiaľ ide o legitimizáciu, slovenské falošné správy sú veľmi podobné českým, od poľských sa však mierne viac líšia

- v pozitívnom zmysle v oblasti odvolávania sa na autoritu alebo racionalizácie;
- v negatívnom zmysle – v oblasti rozprávania príbehov, a najmä irónie ((S – 3 %, P – 17 %, CZ – 5 %).

4. Summary

In terms of format, medical fake news in Slovakia is similar to that in the Czech Republic. It differs from Polish fake news in that it features a significantly lower prevalence of formats combining text and video, and a higher prevalence of formats combining text and images.

In terms of framing, Slovak narratives refer more frequently to conspiracy theories (S – 25%, P – 21%, CZ – 16%) and are framed to a much greater extent by references to risks and threats (S – 34%, P – 16%, CZ – 20%).

In contrast, the neutral information frame appears less frequently in Slovak (S – 4%, P – 21%, CZ – 12%).

In terms of legitimization, Slovak fake news is very similar to Czech fake news, differing slightly more from Polish fake news

- on the positive side, in terms of invoking authority or rationalization;
- on the negative side, in terms of storytelling, and especially irony (S – 3%, P – 17%, CZ – 5%).

Táto prezentácia je súčasťou medzinárodného projektu financovaného Európskou úniou (akcia č. 101158609) a spolufinancovaného poľským Ministerstvom vedy a vysokého školstva v rámci programu s názvom „Spolufinancované medzinárodné projekty“ v rokoch 2024–2026 (zmluva č. 6054/DIGITAL/2024/2025/2).

Vyjadrené názory a stanoviská sú však výlučne názormi autorov a nemusia nevyhnutne odzrkadľovať názory Európskej únie, Európskej výkonnej agentúry pre zdravie a digitalizáciu (HaDEA) ani poľského Ministerstva vedy a vysokého školstva. Európska únia, Európska výkonná agentúra pre zdravie a digitalizáciu (HaDEA) ani poľské ministerstvo vedy a vysokého školstva za ne nenesú žiadnu zodpovednosť.

**Funded by
the European Union**

